

INFORMOVANÝ SOUHLAS S OPERACÍ ŠEDÉHO ZÁKALU (KATARAKTY)

Vážená paní, vážený pane,

na základě provedených vyšetření Vám ošetřující lékař doporučil provedení operačního zákroku – operaci šedého zákalu – s vložením jednoohniskové umělé nitrooční čočky. K provedení výkonu je potřeba Vašeho souhlasu. K usnadnění rozhodnutí Vám chceme podat následující informace.

Důvod provedení výkonu

Důvodem provedení zákroku je nutnost nahradit Vaši vlastní zkalenou čočku čočkou umělou. Nejčastější příčinou je zkalení čočky věkem, někdy dochází ke zkalení čočky při celkových onemocněních, jako je cukrovka, při užívání některých léků či při zánětech a úrazech oka.

Možnosti léčby / řešení zdravotního problému

V současné době je jediná možnost provést operační výkon. Pokud oko netrpí jinými přidruženými chorobami, zejména sítnice či zrakového nervu, dochází ve většině případů ke zlepšení vidění. Výběr vhodné umělé čočky provádí operátor na základě stavu oka a potřeb pacienta. Primárním cílem operačního výkonu je odstranění zkalené přirozené oční čočky, v případě potřeby se může upravit výsledná refrakce (hodnota dioptrií) nebo astigmatismus (nepravidelné zakřivení rohovky, „cylindry“). Při operaci lze do oka vložit čočku jednoohniskovou nebo víceohniskovou. Víceohnisková čočka umožňuje vidět do dálky a do blízka bez brýlí, ale mohou na ní vznikat některé světelné efekty (odlesky, kruhy kolem světel apod.) a bývá spojena se zhoršeným vnímáním detailů za zhoršených světelných podmínek. V současné době zdravotní pojišťovny nehradí cenu tohoto typu umělé čočky. Jednoohnisková umělá čočka, která bude vložena do Vašeho oka, umožňuje vidět bez brýlí pouze na jednu určitou vzdálenost, při potřebě zaostření na jinou vzdálenost jsou potřeba brýle nebo jiné korekční pomůcky.

Příprava k výkonu

Před nástupem k výkonu (zpravidla 1-2 týdny) navštívíte Vašeho praktického lékaře/internistu, který Vám provede vyšetření nutné před výkonem v místním znecitlivění. Jeden den před zákrokem budete aplikovat oční kapky do oka určeného k operaci z důvodu prevence zánětlivých komplikací, kapky nakapejte i ráno v den operace. Zákrok se provádí ambulantně, v místním znecitlivění. V den operace ráno užívejte všechny léky, které pravidelně užíváte. Nemusíte být nalačno. K operaci je připravováno každé oko zvlášť (v jednom dni bude provedena operace jednoho oka). Vzhledem k možné změně stavu očí v předoperačním období může být, po dohodě s pacientem, provedena operace na druhém oku, než které bylo původně k operaci připravováno.

Postup při výkonu

Před vlastním operačním výkonem jsou do oka aplikovány kapky na rozšíření zornice a kapky na znecitlivění. Pokud jste alergický/á na nějaké léky či dezinfekční prostředky, upozorněte na tuto skutečnost při Vašem přijetí k operaci. Na operačním sále bude provedena dezinfekce očních víček, okolí oka a spojivek. Dezinfekční prostředek může vyvolávat lehké štípání nebo pálení. Přes obličej Vám bude položena sterilní rouška s fólií, která bude nalepena na víčka. Poté budou víčka rozevřena rozvěračkem. Během výkonu budete mít obě oči otevřené, budete se snažit víčka nesvírat, mrkat můžete normálně. Směr pohledu se bude řídit pokyny operátora, většinou se budete snažit dívat přímo před sebe do světla operačního mikroskopu. Je potřeba se vyvarovat prudkých pohybů okem nebo hlavou. Malými řezy na rohovce bude z Vašeho oka odstraněn zkalený obsah čočky pomocí ultrazvukového rozmělnění a odsátí (fakoemulzifikace), do ponechaného zbytku pouzdra bude vložena umělá nitrooční čočka. Při operaci může být provedeno kruhové odstranění zadní části pouzdra. Důvodem je odstranění jeho zjizvení a zakalení nebo prevence následného jizvení a zakalení. Při vyšším rohovkovém astigmatismu (nepravidelném zakřivení rohovky) mohou být provedeny řezy na rohovce, které ji vyrovnají. Při volném zavěšení Vaší čočky může být do pouzdra vložen stabilizační kroužek. Výkon je nebolestivý, zpravidla trvá 10 - 30 minut. V případě nepříjemných pocitů je možné do oka přidat znecitlivující látku. Na konci zákroku je oko převázáno sterilním obvazem. Pevaz se odstraňuje v den operace zhruba v 19:00 hodin a do oka se nakapou kapky dle pokynů.

Rizika a možné komplikace výkonu

Zákrok může být provázen komplikacemi, které mohou vzniknout během výkonu, bezprostředně po výkonu či s odstupem dnů až týdnů po výkonu. Ze závažných se jedná zejména o infekční zánět nitroočních tkání, krvácení do nitra oka či odchlípení sítnice. Jedná se o komplikace, které mohou vést až ke ztrátě funkce oka. Jejich výskyt je však vzácný a v průběhu operace a časném pooperačním období postihuje kolem 0,3 % případů. Při časném řešení lze velkou část závažných komplikací řešit, většinou další operací. Mezi méně závažné nebo snadněji řešitelné komplikace patří roztržení pouzdra čočky s uvolněním čočkových hmot do nitra oka, ponechání části čočkových hmot, zvýšení nitroočního tlaku, otok rohovky, otok sítnice, defekty duhovky, krvácení pod spojivku,

neočekávaná hodnota dioptrií nebo astigmatismu (nepravidelný tvar rohovky), vnímání odlesků od povrchu nebo okraje umělé čočky, pocit podráždění nebo suchosti oka, dvojité vidění, pokles horního víčka a jiné změny tvaru oční štěrbin, alergická reakce na léky podané v průběhu operace a po operaci.

Některé komplikace neumožní při první operaci vložit do oka umělou čočku nebo mohou vyžadovat další operační řešení. V pooperačním průběhu může dojít ke vzniku takzvaného sekundárního šedého zákalu – zkalení části pouzdra Vaší původní čočky, které se v oku ponechává. Projevuje se opětovným zamřazením vidění (nejčastěji po několika měsících až letech, do pěti let se vyskytne u 4 až 30% pacientů) a řeší se většinou jednoduchým ambulantním laserovým zákrokem. Průběh operace může být komplikován zúžením zornice a ochabnutím duhovky. Tento stav často doprovází léčbu „zvětšené prostaty“. Léky „na prostatu“ není potřeba před operací vysazovat. V průběhu operace mohou být použity duhovkové háčky a zornicové kroužky, přidání adrenalinu nebo upravené nástroje, což může průběh operace usnadnit.

Chování po výkonu, možná omezení

Po zákroku budete propuštěn/a do ambulantní péče. Vašeho očního lékaře navštívíte následující den po operaci (pokud nebude předem dohodnuto jinak), další léčba probíhá zpravidla dle jeho doporučení. Budete aplikovat oční kapky anebo masti, které Vám budou předepsány při propuštění, podle doporučení na lékařské zprávě či podle doporučení Vašeho očního lékaře.

V případě náhlého poklesu vidění, zčervenání a/nebo bolestivosti operovaného oka neprodleně vyhledáte odbornou lékařskou oční pomoc (mimo pracovní dobu se dostavíte na oční pohotovost, nejčastěji dostupnou v nemocnicích s očními lůžkovými zařízeními).

Doba hojení a eventuální pracovní neschopnosti se pohybuje v rozmezí několika týdnů až měsíců. Při propuštění obdržíte s propouštěcí zprávou i písemnou informaci s doporučeními týkajícími se pooperačního období.

Po dobu šesti týdnů je nevhodné se pohybovat v prašných prostorách a v prostorách s rizikem infekce (stáje, živočišná výroba, čističky odpadních vod apod.). Nadměrnou fyzickou námahu je vhodné omezit po dobu 6 týdnů od operace nebo podle doporučení ošetřujícího očního lékaře.

Činnosti, u kterých mohou nedostatečné zrakové funkce ovlivňovat bezpečnost práce nebo ohrožovat pacienta a jiné osoby (řízení vozidla, práce na obráběcích strojích, práce ve výškách apod.), je možné vykonávat až po závěrečném vyšetření zraku a s používáním případné korekce předepsané Vaším očním lékařem.

Prohlášení

- Byl/a jsem podrobně seznámen/a u plánovaného zdravotního výkonu se všemi alternativami léčby, s jejich výhodami a riziky a měl/a jsem možnost si jednu z alternativ zvolit (pokud výkon nepodléhá zvláštním právním předpisům).
- Byl/a jsem seznámen/a s možnými omezeními v obvyklém způsobu života a v pracovní neschopnosti po výkonu, s možnými očekávanými změnami zdravotního stavu a zdravotní způsobilosti.
- Byl/a jsem seznámen/a s léčebným režimem, vhodnými preventivními opatřeními a s možnými kontrolními zdravotními výkony.
- Souhlasím s případným zpracováním mých nálezů a výsledků a s jejich anonymním zařazením do výzkumných prací. Pokud nesouhlasíte, uveďte to prosím v připomínkách.
- Prohlašuji, že jsem mohl/a klást doplňující otázky, na které mi bylo řádně odpovězeno, a že jsem informacím a poučení plně porozuměl/a, a souhlasím s navrhovaným postupem.
- V případě výskytu neočekávaných komplikací vyžadujících neodkladné provedení dalších zákroků nutných k záchraně života nebo zdraví souhlasím s jejich provedením.

Souhlasím s provedením operace šedého zákalu oka pravého / oka levého.

Připomínky:

Pacient/ka: ..... Rodné číslo: .....
titul, příjmení, jméno

V Plzni / Chebu dne ..... V ..... hodin .....
podpis pacienta/pacientky nebo zákonného zástupce

Lékař/ka provádějící poučení: .....
titul, příjmení, jméno ..... podpis